

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Exemplorum Libri Tres

Liber Primus Siue Vis Et Virtus Exemplorum, Hoc est, Solatia Et Documenta
- Hæc Moribus, Illa Temporibus Nostris Adhibita

Stengel, Georg

Ingolstadii, Anno M.DC.L.

Caput XXI. Summatim indicatur, fuisse etiam nobis hos præteritos dies, &
amos malorum feraces, de quibus gaudere ac proficere possumus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48162](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48162)

CAPVT XXI.

Summatim indicatur, fuisse etiam nobis hos præteritos dies,
& annos malorum feraces, de quibus gaudere, ac pro-
ficere possimus.

DE secunda, tertia, & quarta causa; hoc est, è cogita-
tione diuini moris, prædestinationis, & amoris, ori-
tur spes in nobis, quæ est quinta in asperis rebus læ-
tandi causa. Hinc & sancti spe gaudentes, in tribulatione patientes Rom. 12. 12.
fuerunt. Artifex, quantò plus ei laboris offertur, tantò impen-
siùs gaudet spe lucri maioris; ita Deum amantes, pro magnitudi-
ne luctûs, magnitudinem consolationis reportaturi, obliuiscun-
tur, quod tolerant, dum aspiciunt, quod sperant. *Quia per pie-* S. Greg. lib.
tatem benigni iudicis, inquit D. Gregorius, tentationis nostra dispen- 31. Moral. c. 8.
dium vincunt suffragia consolationum. Minùs autem tentat probatio,
quam remuneratio consolatur, ut ex retributionis merito, leue fuisse,
quod tolerauit, agnoscat, qui ex persecutionis pondere, graue se aliquid
tolerare iudicabat.

I.

Non ergo tribulationem Sancti, quam patiuntur, sed tri-
bulationis meritum aspicientes lætantur; vident enim non esse con-
dignas passiones huius temporis, ad futuram gloriam, quam sperant.
Hinc est, quod D. Basilius neget, amantis virtutem posse gaudi S. Basil. hom.
um vllâ interpolari tristitiæ nube, quamuis acerbi casus oborian- 4. de grat.
tur, eò quòd tribulatio patientiam operetur, hæc probationem, ista- agend.
spem, spes autem gaudium infundat. Et alibi ait, qui delectan- S. Basil. ep.
tur rosa, ijs non esse spinas molestas, vnde illa prodit; neque sa- 149. ad Liba-
nè illis momentaneum, ac leue huius tribulationis, qui oculos adijci- nium.
unt ad aeternum gloria pondus. 2. Cor 4 17.

II.

Rom 8. 18.

Facile apparet, quòd tota hæc orationis meæ tela texatur.
Nempe ierunt & nobis aliquot iam tristes anni. Siue igitur cum
Assuero, annales priorum temporum; siue cum mercatoribus ratio- Esther. 6. 1.
num tabulas; siue cum Astronomis tempestates; siue cum Thra-
cibus vrnæ, aut cum Scythis pharetræ nostræ calculos; siue cum
Moysè potiùs ac Dauide calendarium dierum & annorum præ-
terlapsorum inspicere atque examinare volumus; inueniemus
profectò multos dies, longeq, plures, quibus nos Deus humilia-
uit,

III.

K

uit, & annos iam etiam, quibus, si non semper in nobis ipsis passi sumus, saltem in alijs *vidimus mala*, hæc ipsa, quæ vidimus, in alijs passi. Anno enim 1631. 27. die Septemb. quàm magno dispendio nostro, ad Lipsiam pugnatum est? ex illo omnia *In peius ruere, & retro sublapsa referri* cœperunt.

Virgil. 1.
Georg.

IV.

a. Cor. 7. 5.

Nam quantis inde successibus Sueciæ rex Thuringiam, Franconiam, Mœnum, Rhenum; & Anno 1632. Lycum, Danubiumque occupavit? Quanta tunc rerum omnium perturbatio? *foris pugna, intus timores*. Quid dicam de amissa Sueuia? de vastata Bavaria; de Alsatia, Bohemia, Silesia vexata? de tot urbibus captis, de tot ædibus & pagis exustis, de tot innocentibus abductis, spoliatis, occisis? Publica ista sunt & in oculis omnium. Priuata non attingam, quæ tamen nos viciniùs attingunt. Quamquam hæc ipsa priuata ita tulimus, vt publica illa longè grauiùs sentiremus. Vtraque simul sensimus, vt dolor cresceret geminatus. Quare & illa ipsa publica, communi dolore, facta sunt priuata. Et vtinam finis esset! facilius est obliterare præterita, quàm non timere futura. Et tamen vel solus metus qui præterijt, quantum vulnus impressit?

V.

Si nihil cladis fuisset Imperio illatum, solâ formidine cladis abunde trepidasset. Hic talis tantusque timor non eos tantùm afflixit, qui vnum pagum, aut vnam urbem incolere: Totas peruasit prouincias, totam Germaniam occupavit: vniuersa Bavaria, Sueuia, Austria, Tirol, Alsatia, fuit trepidatum. Nec sanè frustra, aut Panico quodam timore. Explicari non potest, quantum vbiq; bonorum suorum cladem passi sint omnis generis ac ordinis mortales. Exustæ villæ, spoliatæ domus, depauperati & ad incitas redacti subditi; direpta supellex, per fas & nefas exacta pecunia, nihil nisi inopiam, &, quæ sequitur, inedia, nuditatem, debita (heu quando soluenda!) reliquerunt. O quot arces antea instructissimæ nihil nunc sunt, nisi cadauera murorum! O quanti Nobiles, Barones, Comites bonis omnibus sunt exuti? Quot illustres Domini, hæredes suos, non sine lachrymis aspiciunt, eò quòd hæredes videant, & non ampliùs videant hæreditatem! Et paterentur æquo animo, si saltem sperare possent. Nempe ita à credula plebe contemnitur hostis, non tam in speciem, quàm

quàm in fraudem clemens, ut postquam cœpimus habere hostem, cœperimus habere nihil! Ita scilicet clementer nobiscum actum est, ut hostili suauitate ad nihilum redacti simus. Nisi ita libeat philosophari: eò nos jam feliciores esse, quia nihil possumus amittere, cum nihil habeamus.

Huiuscemodi rebus nos Deus humiliavit, hæc mala vidimus, sensimus, experti sumus. Satis quis fuisse *nisi atq; dira grandinis*, & tribulationum putaret. Sed Deus non contentus, per homines, nos tot modis affligere, luem etiam passim immisit; ut per morbos disceremus, manum esse Domini, quæ nos tetigisset. O quot amicos, patronos, fratres amisimus! In vna sæpe domo, quot funera fuere numerata? in vna vrbe, quot de luctu atratos ac pullatos incedere videmus? visuri plures, si belli rapina vel opes vel vestes luctui necessarias reliquisset. Itaque luctum reliquit etiam de ipso luctu, quem nunc plurimis honestissimisque viris, ob inopiam, non licet testari vestitu. Quare cum non desint lugendi causæ, desunt lugendi instrumenta: vixque est familia, quam vel Mors, vel Mars non decimarit; alios domi, alios belli sustulit temporis huius iniquitas. Quidam sua domi jam amiserunt, & suos; eunt ergo, & quæ sola superest vita, illam quoque pro patria exponunt, impenduntque. Hæc vna restat felicitas, posse pugnare, post tantas clades; & quidem fortiter, cum miseris non sit miserum mori.

Quis non cum Debbora & Barac canat? *Qui spontè obtulisti de Israel animas vestras ad periculum, benedicite Domino.* Ita Iobo acceditis, qui & ipse primùm fortunæ bona amisit; deinde filios, & filias; tum corporis sanitatem, denique de vita quoque periclitatus est. Et quamuis, super hæc omnia, vxor pessima, pessimique amici contumelijs eum acerbissimis cruciauerunt; neque hoc defuit multis. Quàm vehementer enim etiam illi, qui inter amicos aliorum cupiunt numerari, quos amare, quos reuereri, quibus obsequi, & bona pro bonis reponere debuissent; eos dictis exagitant, conuicijs proscindunt, diris deuouent, sub hasta vendunt, proseribunt, execrantur; nulla aut Religionis, aut veritatis habita ratione! In summa, longo jam tempore, plurimi impatientiâ calamitatis velut in rabiem acti, obuios quosque momor-

VI.

IIIIV

VII.

Iudic. 5. 2.
Iob. 1. 16.

XI

derunt: jam se excusatos rati, si alios accusauissent. Neque substitit hic maledicentia. Plurimi in cælum, & ipsos Principes os suum posuerunt, iudicum suorum temerarij iudices facti; vt vnguem verterent in cicatrice nondum obducta, & plagam afflictorum facerent latiore. Quamquam isti non tam Principum famam lacerauerunt, quàm Deo impietate sua causa fuerunt, vt belli miseras procrastinaret. Qui enim Exod. 22. 28 dixit, *Dijs non detrahes, & Principi populi tui non maledices*; quo modo potest populi illius miseratione tangi, à quo tantas audit in Principè iaci maledictiones? Eunt isti gigantes, immò terræ filij, & cælum non desinunt oppugnare, cur fulmina sua non continuet etiam Iupiter? Itaque dum bella accusamus, meremur; pœnamque ipsam conuertimus in culpam, vt exitia nostra perennent, quasi perpetuo circulo in caput suum recurrentia.

VIII.

Hæc mala his annis vidimus, sensimus, exantlauimus. Quid igitur? num ea diabolo, aut Sueco, aut ceteris hæreticis, aut, quod peius est, cum istis maledicis, alijs innocentibus ascribemus? tum profectò habebimus causam turbationis. Quod si verò à Deo ea profecta cogitemus, aut puniente nostris peccata, aut alliciente nostra non conuicia, sed merita, prompto animo dicemus: *Hac mihi sit consolatio, libenter velle carere omni humano solatio. Et si tua defuerit consolatio, sit mihi tua voluntas & iusta probatio, pro summo solatio. Non enim in perpetuum irasceres.* Maledixerunt homines nobis? quid tum? qui laudes humanas non curat, nec vituperia curat. Amisimus fratres nostros? non amisimus, sed præmisimus in cælum; ibi eos inueniemus, vnde nunc nos plus iuuare possunt, quàm si adhuc nobiscum essent. In custodia adhuc tenentur nonnulli, & in vinculis, qui capti sunt abducti? Ecce jam & designatos martyres habemus. Ita enim eos appellat Tertullianus.

Thom. de
Kemp. lib. 3.
de imit. c. 16.

Tertull. lib.
ad martyr.
IX.

Ex quo etiam discimus, cum Christianam religionem feliciter nascentem Ethnici itidem varijs modis conarentur opprimere, nullum persecutionis genus omittentes, proscribendo, deportando, necando; & charitatem inter ipsos Christianos, sibi mutuò ardentius succurrentes, & fidem & patientiam redditam longè illustriorem, Ecclesiamque de sanguine suorum, velut de semine creuisse. Ita & nunc cogitat Deus; in cuius conspectu,

post

post amissionem bonorum temporalium, facti sumus, meritis longè ditiores. Audiui ego ipsemet quàm plurimos, non modò agricolas, aut eorum, viduas jam vxores, sed etiam homines nobilissimos, & in magnis dignitatibus constitutos, qui rebus suis omnibus amissis, Deum de iustitia, & bonitate, patientissimis linguis laudauerunt: quam virtutem in prosperitate numquam exercuissent. Sic ergo erunt posthac factis & laude sua opulenti-ores: sic plus habebunt Annales, quod loquantur: homines, quod mirentur: posteri, quod imitentur: Deus quod coronet. Sic plus Spiritus acquisiuit, quàm caro amisit. *Et si aliqua amisistis vita gaudia, negotiatio est, aliquid amittere, ut lucreris maiora.* Meritò ergo letati sumus, pro diebus, quibus nos Deus humiliavit; annis, quibus vidimus mala. Ita Ianus, præterita tempora respiciens, lætitiã parit omaibus quidem nobis, sed & cuique etiam peculiari, si peculiare aliquid pro Christo tulit. Illud autem superest, vt cum altera Iani facie, etiam in futurum prospiciamus, & mala, quæ supersunt, itidem læto animo suscipienda arbitremur.

Tertull. ibid.

C A P V T XXII.

Præterita tribulationis utilitatem, tamquam solidi gaudij causam, etiam ad futurum tempus esse extendendam.

SEPE medicina est futuri, quod præterijt; minùs terret quod superest, si aspicitur, quod superatum est. Sic nos animemus. Neque enim finis est belli, ergo nec calamitatum. *Novas artes, nova pectora versat Erinny.* Est furia, *haud tanto cessabit cardine rerum.* Et quamvis bellum confectum esset, non tamen cum eo paupertas nostra, laboreque abijissent. Multis annis sentiemus, quid vnus potuerit annus. Sicut serpens suo orbe reuoluitur, ita annus in se redit, redeuntque sæpe cum anno tempora & incommoda mensium præteritorum. Sed *Deus benedicet corona anni benignitatis sua, & faciet cum tentatione pronentum.* Quare etsi inopia, ad quam redacti sumus, nos esurire, sitire, defectu vestium, aliarumque rerum ad vitam necessariarum, nos aliquid pati jubeat, læti pareamus. Hæc est seges nostra: tantò vberius in fine anni aut vitæ metemus. Ita hostis, per compendium nos ducet ad virtutis perfectionem.

I.

Virgil. in Æneid.

Psal. 64. 12. 1. Cor. 10. 13.

K 3

Murum